

94(497.1)"1804/1813"

930.1:929 Новаковић С.

<https://doi.org/10.18485/sj.2020.25.1.33>**ИВАНА Р. ЈОВАНОВИЋ***

ОШ „Свети Сава”

Крушевац

Оригинални научни рад

Примљен: 15. 10. 2019.

Прихваћен: 15. 01. 2020.

О ВАСКРСУ ДРЖАВЕ СРПСКЕ СТ. НОВАКОВИЋА
(НАРАТОЛОШКЕ, ВЕРБАТОЛОШКЕ, ЖАНРИСТИЧКЕ
И ЛИНГВИСТИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ВАСКРСА ДРЖАВЕ
СРПСКЕ (1904) СТОЈАНА НОВАКОВИЋА)

Аутор описује нека структурна и стилска својства Новаковићевог текста, и на основу таквог аналитичког приступа *Васкрсу државе српске* – издваја одређене наратолошке, вербатолошке, жанристичке и лингвистичке карактеристике, које дати текст сврставају у одговарајући функционални стил. Поред овог дескриптивног поступка, у раду се примењују и други методолошки поступци засновани на текстолошкој и стилистичкој оцени надреченичног јединства, те се на основу њих утврђују и неке опште вредности Новаковићевог текста као списка.

Кључне речи: политика, историја, наука, жанр, функционални стил.

1. ПРЕТХОДНЕ НАПОМЕНЕ

1. Поднаслов Новаковићеве књиге о којој овде желимо укратко говорити – гласи: „Политичко-историјска студија о Првом српском устанку (1804–1813)”. Да бисмо разумели ове речи, ваља нам се подсетити шта значи реч ’политика’. Узећемо је у најсвакодневнијем значењу, какво је записано у РМС (1967–1976: s. v.). То су: „државни послови који се односе на руковођење државом у области

---

* vasdejks@gmail.com

унутрашње управе и међународних односа; планом предвиђена делатност у државној управи усмерена на одбрану државних и класних носилаца власти”. Главном полугом остварења политике ова дефиниција проглашава државну администрацију, у унутрашњим односима, и војску (свакако и дипломатију), у вањским. Постоје, међутим и друга средства за спровођење политичке делатности – то је језик¹, а у језичкој делатности то су заправо врсте форми које припадају двама функционалним стиловима: административно-канцеларијском, са обавезно-наредбодавном (инструктивно-директивном) и реторичком, са удварачко-убеђивачком (персуазивном) функцијом.

2. Новаковићев поднаслов ипак не инсистира на политичкој делатности у првом реду, него на ’политичкој историји’ Србије која је настајала у Првом устанку. Овако схваћен, тај поднаслов упућује на научну страну проблема, на историју политичких (и ратних) догађаја тога времена. Очекујемо, према томе, да у делу знаменитог књижевника, научника и политичара у овом спису претеже научни стил у варијацији каква се налази у историјским делима. Тиме се и тежиште наше пажње нужно преноси на историјску науку и њене стилске квалификативе, а и наше интересовање на подручје Новаковићева текста као носиоца тих квалификатива.

3. Научни стил историјске науке још увек је слабо истражен, и Б. Тошовић (2002: 329–330) говори о научном стилу уопште, који дели на емпијски и теоријски:

У емпијском приступу примјењују се анализа и синтеза, индукција и дедукција, мјерење и поређење. Теоретска разматрања долазе у форми квалитативне и квантитативне анализе. Основни поступци теоријског погледа су изношење хипотеза, уопштавање, закључивање, моделовање и експериментисање. Категоријални апарат науке чине појмови као што су систем, структура, елемент, функција, модел, вјероватноћа, информација, теорија, учење и сл.

Не би се рекло да су ова разматрања валидна за утврђивање особина историјског научног дискурса, и према којима бисмо се управљали у анализи Новаковићева текста. принуђени смо да до тих особина дођемо разматрањем конкретне грађе из дела која несумњиво припадају историјској науци.

---

¹ О теоријским аспектима политичког дискурса обавестили смо се код Марјановића (1996), а о лингвистичким и стилистичким код Симића (1996). О политичком подстилу као ’специјалном стилу’ читали смо код Луковића (1996: 143–157), а о политичкој вербализацији друштвених чињеница, са аспекта интердисциплинарног разумевања њеног – писао је Новаков (2003: 137–142). Најфронталнији приступ у тумачењу поступака вербализације друштвене стварности уочили смо код Шешића (1974), и научних чињеница посебно – код Димковић Телебаковић 1998: 129–134 и Симеуновић 2003: 17–38.

2. ТЕОРИЈСКО-МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТУП

1. За методолошко-теоријске потребе нашег најављеног истраживачког поступка узимамо у прелиминарно разматрање управо одељак у *Историји српског народа* (Историја 1981) који се односи на Први српски устанак. Издвојићемо три исечка² који нам се чине да представљају три фазе научноистраживачког процеса који се односе на изградњу текста у историјским делима.

2. Ево прво једног пасуса где се описује одабрани догађај вредан пажње као илустрација догађаја током устанка – битка на Иванковцу (1805):

Војску од око шест хиљада људи и нешто артиљерије предводио је Хафис-паша. Пошто су устаници одбили турски захтев да ослободе царски друм и да војску пропусте за Београд (Карађорђе је запосео прелаз на Морави), дошло је до борбе на Иванковцу, на простору североисточно од Ћуприје. Најпре су српски команданти Миленко Стојковић и Петар Добрњац са својих шанчева одбијали турске јурише, а затим су прешли у напад. Хафис-паша је рањен, а турска војска разбијена. Тако су Срби славили своју прву победу над султановом војском, а устанак је тиме добио обележје отвореног сукоба са легалним властима Отоманског Царства.

а) Излагање, у целини гледано, претежно има заправо особине приповедања: говори се о догађајима, којима се радња покреће напред.

б) Но издвајају се два дела: уводни и закључни. Уводни део обухвата прва исказна форма која извештава о саставу војске и команданту (Хафис-паши). Закључни део такође је издвојен у посебан исказ, и упућује на последице српске победе на Иванковцу: на радикалну промену односа устаника према централним турским властима.

в) Средишњи део има приповедни карактер и могао би исто тако чинити део уметничког приповедног текста као што чини научни у историјском делу. Разлика је наравно у томе што уметничко приповедање тежи сликовитости и упечатљивости (дакле естетским категоријама)³, док је историјски текст више усмерен на податке и њихово истинито приказивање.

3. За овим следи пасус са коментаром претходно опричаног догађаја и његових последица:

С догађајима од средине 1805. године, српско-турски односи ушли су у нову фазу. Они су већ значили отворен сукоб између Срба и Порте, мада су обе стране очекивале да

² Не узимамо у разматрање научне 'предрађе', као што су нпр. потрага за изворима, одабир и прикупљање грађе, њена припрема и анализа итд. Исп. о тим методолошким и функционално-стилским поступцима у: Каталинић Удовчић 1979: 74–82, Шамић 1990, Силић 1997: 397–415, Симић/Јовановић 2002, Тошовић 2002, Клеут 2010.

³ О естетизацији исказа и дискурса као резултату примене одређених начела стилизације исп. Симић 1998. О стилским карактеристикама научног вербатива и текста (одређеног научника) исп.: Симић 1997: 5–13, Симић 2003: 729–743, Петковић 2009: 135–153. И даље – о исказно-логичком приступу изучавања научне дискурзије исп.: Зенчук 1995: 317–326, Коен/Нејгел 1982, Митрофанова 1979: 68–73, Хоберг 1979: 24–34.

ће доћи до смирења устанка. За Србе је сталан успон устанка, јачање његове унутрашње политичке организације и војне моћи, потврђен још и победом над султановом војском, значио подизање самосвести и проширење политичких циљева устанка. Није више била реч о повратку на стање пре дахијске узурпације и очи устанка, него о знатном смањењу обима турске власти у Београдском пашалуку.

а) Поново – пре захваљујући методологији рада писца текста него преким потребама историјске научне стилистике – имамо готово исто онако компонован исечак као што је претходни.

б) Уводни исказ представља општу оцену 'догађаја од средине 1805. године' као 'нове фазе' српског устанка, и то у виду постављене тезе која захтева доказни поступак.

в) Средишњи део значи конкретизацију те опште оцене, отприлике на начин као што у теоријским наукама чини навођење аргумената за неку тезу.

г) Закључним исказом просто су уопштени претходни налази, управо по моделу формулисања теорије на основу претходних налаза.

4. Поново узимамо део текста који непосредно следи, сада чак само други део истог параграфа:

Мада више на посредан начин, српске устаничке старешине истичу сада правну основу народног суверенитета на ослобођеној територији и веома лабилну политичку везу с Портом, што би отприлике одговарало односу аутономног положаја Влашке и Молдавије према османском царству. За Турке, пак, овакав развој српског устанка значио је видно потискивање султановог суверенитета, иако на нешто другачији начин него у влашким кнежевинама, што је могло имати и далекосежне последице за даљи интегритет царства с обзиром на ратнички дух народа у Београдском пашалуку и могућно угледање осталих Срба у Босни и Румелији на устанак у Београдском пашалуку.

Два дела овог исечка садрже слику ставова двеју зараћених страна, и двају супротстављених погледа на рат. Тај део заправо такође врло подсећа на теоријски научни текст у оним његовим сегментима у којима се на материју која се интерпретира излажу туђа гледишта да би се затим подржала или побила у контексту доказног поступка.

3. О НОВАКОВИЋЕВУ ДЕЛУ

1. Размотримо сада Новаковићево дело са позиција које смо на овај начин утврдили. Аутор књиге коју разматрамо бави се карактером, успоном и падом, као и узроцима и последицама Првог српског устанка (1804–1813). Комбинација стилских форми које обухвата *Васкрс државе српске* (1904)⁴ иде од свечаног, преко научног – све до жалбеног. По томе препознајемо општу

⁴Сличан вербатолошки и стилски поступак налазимо и у књизи *Турско царство пред први српски устанак 1780–1804* (Новаковић 1906).

композицију дела, као и његов карактер као делимично пригодног текста, а делимично научног. Појам 'пригодан' треба схватити у најпозитивнијем смислу издања неким поводом, али не и пригодничарског, мање или више лажно свечаног и лажно афирмативног приступа тематици. Новаковић је својим истраживањем политичке историје Првог устанка дубоко продрио у смисао овог великог догађаја и дао нова тумачења његовог изанредног значаја у ослобођењу и поновном подизању политичког, економског и културног живота у Срба.

а) Свечано, као трубе које високим тоновима оглашавају почетак славља поводом великих догађаја или личности, звуче први редови књиге, стављајући читаоцу до знања да је она писана посебним поводом и с посебном наменом: да подсети нацију на велике догађаје и њихове учеснике уздигне на пиједестал славних твораца обновљене земље и бораца за њен опстанак:

Ретко бивају догађаји који отварају и затварају епохе, који завршују низ неповољних а започињу низ повољних година, који крај и племе једно истичу на висину дотле невиђеног представништва свеколике лозе народне, који први заигравају коло новог времена, пуног последица, а дају пример на који се угледају, у читавоме једном крају света, и родни и туђини.

Затим следи наративна струја речи која читаоца доноси ближе теми јер алудира на 'велика дела' учињена за народ као гаранцију спокојније будућности у миру и благостању. А онда још ближе теми – помиње се повод свечаних изјава:

И српски народ навршује ове године сто година од славнога устанка на дахије 1804 године. Последице су тога устанка неизмерне у српском народу, у Југословенству и на Балканском Полуострву. С тим је српским устанком у вези новија политична и просветна историја свих покрајина српских и југословенских. Од несрећнога обрта у XIV веку у корист Турака који је оборио низ брдо све послове хришћанске на Балканском Полуострву, није већ било обрта тако знатна као што је био овај на освитку века XIX, јер је он неоспорно кренуо напред све послове хришћанског национализма на Балканском Полуострву.

б) После прегледа политичких прилика и догађаја у Првом српском устанку и около њега, аутор поново подиже тон кад се, на самом крају књиге, за тренутак не може уздржати од туге над пропаћу 'ускрсле државе српске': „Мир пепелу свих посленика који су излили труд свој у то дело; вечита слава спомену њиховом у народу!“ (116).

2. Главнина текста, како рекосмо горе, посвећена је истраживању извора, излагању историје Устанка, и општој оцени догађаја у њему и око њега. При томе је аутор мање залазио у опис догађаја, а више у њихово политичко тумачење, посебно у оцену узрока и последица. Тако нпр. битка на Иванковцу, коју аутори *Историје српског народа* описују у првом реду као догађај по себи, код Новаковића је стављена у шири контекст узрочно-последичних веза у низу догађаја 1805. године.

2.1. Најпре су изложени узроци и поводи настанка овог догађаја (20):

Зна се да је Порта у пролеће 1805 оштрије ценила српски устанак но прошле године. На Порти се опазило да се српски устаници не боре ни против султанских одметника ни против насилника толико колико против турске власти уопште. Највећи доказ за то било је тражење иностраног јемства и шилање депутација у Петроград, што је Порти, поред свеколиког кријења, познато било.

Пред нама је у првој инстанци опис онога што се чинило и посебно што се мислило у Цариграду о српском устанку. У другом плану су управо те мисли турских првака, које не избијају на површину као неки аргументативни систем, већ остају на нивоу предмета описа.

2.2. Следи опис општег плана за напад на устанике, и припремних радњи, као и одговор Срба мањим акцијама које су биле срачунате на јачање сопствене позиције:

Хафиз-паша је био смислио концентричан напад на Србију, из Ниша, из Ужица, из Смедерева, а може бити и из Карановца. Тога ради су Ужице и Смедерево зарана покварили пређе уговорени споразум са Србима, а у Ужице су дошле јањичарске чете. Срби почну у јуну, нападањем на Карановац, који 29 јуна узму. И напад на Ужице сврши се 20-ог јула повољно по Србе. Последица ових војничких дела било је потпуно ослобођење Ужичког, Пожешког и Сокошког Округа. Тако је тада, јула 1805, у српску власт дошао цео Београдски Пашалук.

2.3. Затим Новаковић описује главне операције у концентрацији војске и у сукобу противника, као и исход сукоба:

Пошто се очекивао и главни напад од Ниша, преко-моравска војска, под командом Миленка Стојковића и Петра Добриња, утврди се на Иванковцу, на десној страни Мораве, недалеко од Ђуприје. Карађорђе се смести с већом војском на Жилу код Јагодине. Хафиз-паша удари с главном силом од Параћина, са намером да устанак смрви и Београдски Пашалук поврати у ред. То су били први војнички кораци саме Порте против устаника, и у њима се видело како је Порта мислила о устанку и зими и у пролеће 1805. Кад 6-ог августа 1805 Хафиз-паша удари на Иванковац, Карађорђе пређе Мораву, и Хафиз-паша се сасвим сломи и разбије на Иванковцу и на Параћину 6-ог и 7-ог августа, тако да се одмах повукао назад к Нишу.

У овим пасажима преовлађује приповедни тон излагања, јер се догађаји приказују како су и настајали један за другим у низу, у временској сукцесији. Но поред тога аутор се није могао уздржати од кратког коментара политичких услова којима је диктиран сукоб. То је онај исказ о ставовима Порте о устанку, уплетен у опис самих догађаја. Политичким коментарима, према томе, прожети су углавном сви описи и други типови излагања.

2.4. Но иванковачка битка је скоро једини нешто подробније описан ратни сукоб.⁵ Иначе се Новаковић усредсређује на политичке прилике како су се мењале и развијале у контексту српских ратних операција, а у првом плану

⁵ Чак ни чувени бој на Мишару, нити јунашта Хајдук-Вељка или сл. – нису готово ни поменути.

су у ствари дипломатске активности (закључци скупштина српских војвода и виђенијих главара и свештеника, делегације на Порти и у Петрограду, односи који су отуда проистицали итд.). Ево једног примера из низа који чине окосницу Новаковићева дела:

[...] Ђен. Михељсон ступи још у лето 1806 у отворене везе с Карађорђем преко нарочитог изасланика Угричића-Требињског (Илије Новокришеног), пореклом од Срба пресељених у Русију око 1750, који се и с Турцима тукао у борбама око Београда. У то време је у српске послове уведен и нарочити чиновник К. К. Родофиникин, који је као руски агент у Влашкој извештавао се о ономе што је требало за будућу војну. Карађорђе је слао руским људима у Влашкој П. Н. Чардаклију, а по захтевању К. К. Родофиникина слат је у Влашку у јесен 1806 и Доситеј Обрадовић, познати српски философ.

Приповедно-извештајни тон овог пасажа приказује Новаковићево дело у правом светлу као 'политичку историју', и тематски и стилски посматрано.

3. Но не само што су уплетени у описни и приповедни стилски амбијент, већ има делова текста који су чисто расудног⁶ карактера, са размишљањима и објашњењима разних догађаја. Узећемо ауторове судове о томе „зашто су догађаји српског покрета 1804–1815 дали резултат који је пред нама”. Објашњавајући, дакле, узроке устанка, Новаковић наводи следеће (4):

- 1) Јањичарско незадовољство и узбуна (1793) против султана Селима III због увођења војничке и грађанске реформе [...]
- 2) Извесна кнежевска аутономија посредством Аустрије после Свиштовског Мира (1791) примењена у Београдском Пашалуку и нарочито искључење јањичара из тога пашалука [...]
- 3) Тежња Аустрије и Русије да шире своја царства или свој утицај на рачун Турске [...]
- 4) Утицај Француске Револуције на радњу Аустрије и Русије на Истоку и тим начином посредно и на послове српске [...]

Аргументи или објашњења групишу се око основне тезе у виду зракасто распоређених огранака структуре, што значи да је временски моменат искључен (као уосталом и код чистог описа), а излагање добија статички карактер. Низање форми сличног облика у ствари изазивају циклизацију дискурса, и са тим извесно појачање тоналитета, дакле и упечатљивости израза. Чак и кад је у контакту више таквих облика мањег обима, монотонија тешко наступа, нарочито кад је значај излагања наглашен експресивном или иначе 'јаком' (по томе што носи семантички набој веће снаге) лексиком и фразеологијом, као нпр. (1):

С тога су годишњице таквих догађаја саме по себи свечаност најсјајнија и најмилија. Ако ће се та свечаност и у тишини провести, њен утицај је благоворан. Она укрепљава и соколи поменом великих дела; она теши оне што су у несрећи; она зближава растурене и раздвојене; она позива мисаоне и забринуте да на ново прегледају посао народни, да размотре погрешке прошлости, да боље разрачунају задатке будућности, да се опашу

⁶ Исп. о врстама судова, те и о класификацији вербатива у: Јовановић Симић/Симић 2015.

крепошћу повољних установа и успоменама својих 'бољих старијих', те да без страха ступају даље путевима судбине народне [...].

4. Новаковић повремено извештава и о унутрашњим односима у устаничкој Србији, и исто тако неповољно као и остали познаваоци те проблематике, Вук Караџић пре свега (1969: 49 и д.); нпр.:

Српске старешине су једнако вукле сваки на своју страну. Идеја заједнице и државе и врховних дужности према њој мало је улазила у главу старешинама српским, ма да је та заједница и држава њихов властити створ била. У ствари је и именом, и снагом народа, и заслугама пред свима био Карађорђе, као представник средишњег и најјачег краја Шумадије. Али су Ненадовићи онамо у Колубари и Подрињу, и Миленко Стојковић и П. Добрњац преко Мораве у Браничеву и Ресави нерадо пристајали под старешинство. Сви су, осим честољубља, жудели, са свом страшћу своје даровите али необделане природе, да чине свак у свом крају шта им се кад хоће.

Ова аналитичка интерпретација као што врло јасно и прегнантно оцртава предмет излагања – односе међу војводама српским као односе малих владара у својим кнежевинама, – тако исто јасно указује на особености аналитичког стила: опис детаља који чине сложену тематику као релативно самосталних целина и постепен прелаз међу њима као фактор напредовања дискурзије.

5. Особито је у том правцу значајно поглавље Новаковићеве књиге које носи наслов 'Основна уређења у Србији 1804–1813' (72). Ту аутор дубоким мислима расуђује о карактеру власти у устаничкој Србији, и њеном развоју:

И хајдучка чета кад се образује у гори, не може опстати без своје дисциплине и без свога старешине. Срби из побуњених у пролеће 1804 нахија Београдског Пашалука следовали су, у први мах, томе првоме правилу својих земаљских обичаја. У времену у ком је, у опште, сила била једини главни извор власти, власт је из силе и извирала, и докле се ко налазио у сили, дотле је и власт била у рукама његовим. С тога су у први мах по свима побуњеним крајевима устаничке војводе (или кнезови) биле и војнички, и политички па, донекле, и судски и финансијски управници.

После ове првобитне власти која је истицала из силе, прва је власт међу Србима била власт договора и Скупштине. Али под Скупштином Карађорђева времена не треба ни из далека разумевати оно што се данас разуме под Народном Скупштином. Све војводе и старешине, скупљене на једно место ради каквога год општег договора, онда су сачињавале Скупштину. На Скупштини се обично претресало и одлучивало оно што се тиче свију или целе земље. У засебну власт појединих у њиховим окрузима или срезовима није се могла мешати ни Скупштина. Толико ја та засебна власт, по горе наведеном пореклу, била апсолутна.

Но та власт је имала једну врло значајну особеност: обезбеђивала је апсолутну дисциплину и највишу ефикасност предузетих акција; а то је у време крвавог рата малог народа против велике силе било једини гарант успеха. А сила, под условом да је праћена свешћу о заједничком добру, о колективном интересу, о моралној вредности националних императива или сл., – нема пандана ни у каквом другом облику друштвеног уређења. Но, ово нас уводи у политички дискурс, а ми се желимо вратити Новаковићевим, у овом случају такође аналитичким захватима у материју о којој расправља. Јасноћа израза и

доследно систематски редослед излагања представљају велике врлине списка који није заснован на неком целовитом и упрошћено организованом материјалу. Новаковић је умео вешто да избегне како атрофију израза несистематизованим гомилањем појединости, тако исто и опасност слабо повезаних пасажа што проистиче из могућег збирања грађе из различитих и слабо повезаних извора.

4. КРАТКЕ НАПОМЕНЕ УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

1. Уместо некаквог општег закључка о карактеру и вредности Новаковићевог *Васкрса државе српске*, довољно је после ове кратке расправе подсетити се да је он конципиран као 'политичка историја'. Није било логично очекивати да се у њему аутор бави ратним догађајима, карактером сукоба, организацијом одбране и напада итд. Он је с правом одабрао да главну пажњу усмери на узроке и последице како устанка као догађаја по себи, тако исто и појединих фаза његовог развоја. Уз то он се помно бавио политичким односима и дипломатском активношћу устаника, њихових противника и свих који су се нашли у окружењу.

2. Новаковић је успео да сакупи расуту грађу, да јој да опште заједничко тумачење, и да опис организује у стилски успелу целину. Кључни стилски поступци које је Новаковић применио јесу опис и приповедање, на једној страни, као и објашњење и тумачење тематских целина које је описом обухватао, на другој страни. Већим делом такви начини излагања припадају како политичким и уопште друштвено-критичким трактатима, тако у великој мери – само на други начин организованим у целину – историјским научним списима.

ИЗВОРИ

Вук Караџић 1969: Вук Ст. Караџић, *Историјски списи II*, Београд: Просвета.

Историја 1981: *Историја српског народа V/1 (од Првог устанка до Берлинског конгреса)*, Београд: Српска књижевна задруга.

Новаковић 1904: Ст. Новаковић, *Васкрс државе српске – политичко-историјска студија о првом српском устанку*, Нови Сад: Српска књижара браће М. Поповића.

Новаковић 1906: Ст. Новаковић, *Турско царство пред први српски устанак 1780–1804*, Београд: Српска књижевна задруга.

ЛИТЕРАТУРА

- Димковић Телебаковић 1998:** Г. Димковић-Телебаковић, Култура језика струке и науке, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XII/1, 129–134.
- Зенчук 1995:** В. Зенчук, Проблеми проучавања синтаксичких особина научног исказа у светлу функционалистичке диференцијације савременог српског језика, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 23/2, 317–326.
- Јовановић Симић/Симић 2015:** Ј. Јовановић Симић, Р. Симић, *Вербатологија. Лингвистичке основе науке о вербализацији света*, Београд: Научно друштво за неговање и проучавање српског језика, Јасен.
- Каталинић Удовчић 1979:** Р. Katalinić-Udovčić, Naučni funkcionalni stil, *Strani jezici*, VIII:1–2, 74–82.
- Клеут 2010:** М. Kleut, *Naučno delo od istraživanja do štampe*, Novi Sad: Akademaska knjiga.
- Коен/Нејгел 1982:** М. Koen, Е. Nejgel, *Uvod u logiku i naučni metod*, Београд: Zavod za udžbenike i nastavna sredstava.
- Луковић 1996:** М. Луковић, Специјални стилови, у: Милорад Радовановић (ред.), *Српски језик на крају века*, Београд: Институт за српски језик САНУ – Службени гласник, 143–157.
- Марјановић 1996:** Ј. Марјановић, *Теорија политике (основи)*, Београд: Универзитет у Београду.
- Митрофанова 1979:** О. D. Mitrofanova, Jezik znanstvenotehničke literature, *Strani jezici*, VIII/1–2, 68–73.
- Новаков 2003:** П. Новаков, Лингвистика и интердисциплинарност, у: *Зборник радова са научног скупа Јединство наука данас (интердисциплинарни приступ сазнању)*, Бања Лука: Филозофски факултет, 137–142.
- Петковић 2009:** Ј. Петковић, Научни стил проф. Мирослава Николића, *Наслеђе*, год. VI, бр. 14/1, Крагујевац, 135–153.
- РМС 1967–1976:** *Речник српскохрватскога књижевног језика I–VI*, Нови Сад: Матица српска.
- Силић 1997:** Ј. Силић, Знанствени стил хрватског стандардног језика, *Коло*, 2, 397–415.

- Симеуновић 2003:** В. Симеуновић, Човјек и наука, у: *Зборник радова са научног скупа Јединство наука данас (интердисциплинарни приступ сазнању)*, Бања Лука: Филозофски факултет, 17–38.
- Симић 1996:** Р. Симић, *Политички дискурс: инфлација речи у самоуправном друштву СФРЈ. I, Језичка профилакса*, Земун: Актуел.
- Симић 1997:** Р. Симић, Даничићев стил, *Српски језик*, II, 5–13.
- Симић 1998:** Р. Симић, *Општа стилистика*, Београд: Друштво за неговање и проучавање српског језика.
- Симић/Јовановић 2002:** Р. Симић, Ј. Јовановић, *Основи теорије функционалних стилова*, Београд: Научно друштво за неговање и проучавање српског језика, Јасен.
- Симић 2003:** Р. Симић, Научни стил Павла Ивића, *Зборник радова са научног скупа Јединство наука данас (интердисциплинарни приступ сазнању)*, Бања Лука: Филозофски факултет, 729–743.
- Тошовић 2002:** Б. Тошовић, *Функционални стилови*, Београд: Београдска књига.
- Хоберг 1979:** R. Hoberg, *Stručni jezici i opći jezik, Strani jezici*, VIII/12, 24–34.
- Шамић 1990:** М. Šamić, *Kako nastaje naučno djelo*, Sarajevo: Svjetlost.
- Шешић 1974:** Б. Шешић, *Основи методологије друштвених наука*, Београд: Научна књига.

ABOUT THE RESURRECTION OF THE SERBIAN STATE
BY STOJAN NOVAKOVIC

Summary

The author tried to describe some structural and stylistic properties of Novakovic's text and put it in the proper functional style. It was also necessary to determine some of its general values as a file.

Keywords: politics, history, science, genre, functional style.

Ivana R. Jovanović